

8. Stabilization: Lessons from the U.S. Experience in Afghanistan. *Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction*. 2018. May. 157 p. URL: <https://www.sigar.mil/pdf/lessonslearned/SIGAR-18-48-LL.pdf> (дата звернення: 15.12.2021).

9. You Have No Right to Complain: Education, Social Restrictions, and Justice in Taliban-Held Afghanistan. *Human Rights Watch*. URL: <https://www.hrw.org/report/2020/06/30/you-have-no-right-complain/education-social-restrictions-and-justice-taliban-held> (дата звернення: 15.01.2022).

*Мозговий Віктор Леонідович,
доктор педагогічних наук, доцент,
директор ВП «МФ КНУКіМ»,*

ТЕАТРАЛЬНИЙ ІВЕНТ: АНАЛІЗ ФОРМИ ТА ЗМІСТУ

Сучасне театральне мистецтво майорить формами сценічної дії та їх відповідним змістом. Вишуканий глядач усе більше прагне нового, незвичного, а подекуди й інтерактивного спілкування з театральним мистецтвом. Популярність івент-індустрії дійшла й до театального мистецтва й почала синтезуватися з класичними підходами щодо створення вистав, театралізованих дійств тощо. Так, наприклад, освоєння перформативної сценічної дії стало чимось незвичним і дещо революційним для театру. Розтлумачуючи сутність поняття «івент», О. Радіонова зазначає, що «Івент (від англ. Event – подія) – розважальна або рекламна вистава, здійснювана на театральній сцені, кіно- або телеекрані, на спортивній або цирковій арені з використанням різного роду сюжетних ходів, образотворчих прийомів, світлової техніки, комп'ютерної графіки і т. п.» [2; 5]. Більш узагальненим є тлумачення поняття «івент», що запропоновано Л. Зеленською, а саме: «Івент – вид людської діяльності, що передбачає зустріч і взаємодію різних людей, обмежених у часі й пов'язаних реалізацією спільних цілей. Це будь-який захід (корпоративний, приватний, діловий, масовий тощо), що відбувається на об'єктованому майданчику чи просто неба» [2, с. 18].

Проте маємо зазначити, що саме сучасна театральна сцена із певних причин є не дуже відкритою для івентів. Очевидною причиною є те, що переважна більшість театральних режисерів навчалися у «традиційних рамках» професійної підготовки, яку було зорієнтовано на представлення глядачам кінцевого результату – вистави. Вистава, у класичному розмінні форми, тяжіє до «канонічних» елементів драматургічної постановки, і часто не повністю сприймається глядачем, що живе у швидкоплинному, «розкадрованому» інтернетом світі. Враховуючи таку ситуацію сучасні режисери усе більше звертаються до використання у своїх постановках івентивних прийомів, що у певних варіантах наближають глядача до дійства, екстраполують сценічну дію на особистість глядача, руйнують «четверту стіну» та будують мізансцени у різних площинах театального простору, шукають реакції залу не лише в оплесках, а й у реальних реакціях – відповідях, миттєвих діях, співіснуванні у сценічному епізоді, діалогах тощо.

Саме такий формат сценічної взаємодії було втілено автором публікації у проєкті «Театральні квартирники» на сцені Миколаївського академічного художнього російського драматичного театру, який успішно реалізовується ось уже протягом чотирьох театральних сезонів. Починаючи з січня 2019 р. кожного крайнього четверга поточного місяця відбувається прем'єра театального квартирника. Чому прем'єра? А тому, що саме івентивна основа регламентує автора до створення одноразової драматургії. Такий формат має на меті реалізацію ще й відповідного маркетингового ходу, а саме: театральний квартирник можна побачити лише один раз, тому квитки розходяться заздалегідь ще до виходу афіші. Проте маємо зазначити, що зазначена одноразовість не стосується сюжетних театральних квартирників, які театр презентує по декілька разів (комерційні питання). Цей захід кожного місяця внесено до плану заходів театру, він має свою афішу, свої білети і кожен пересічний громадянин має вільний доступ до квитків у касі.

Якщо характеризувати форму театрального квартирника, то маємо зазначити, що, насамперед, це театралізоване дійство, яке відбувається на камерній сцені театру з глядацькою залаю у кількості 50-ти посадкових місць (обмеження обґрунтовано технічними вимогами сцени). Завжди у цій формі театральної взаємодії є ведучий. І так склалося, що він є автором сценаріїв, режисером-постановником, а у деяких варіантах – й актором. Більшість театральних квартирників було організовано та проведено з реальними героями, тобто людьми, які є відомими у сфері культури, театального мистецтва, літератури, освіти тощо. Такий формат, у першу чергу, передбачав більш поглиблене знайомство з героєм театального івенту, розкриттям його талантів, представленням хобі та трансформацію цього унікального особистісного доробку через призму театральної дії. Слід також звернути увагу на сценографію та мізансценування подібних театральних івентів, а саме: створення «квартирної» атмосфери (меблі, чай, кава, каміни, домашні кіноекрани, зелені кабінети з квіти); відсутність великої дистанції між сценічною площадкою та глядачем, що створюють відчуття безпосередньої участі глядачів у дійстві; близькість головного героя дійства забезпечує інтерактивність театального івенту та живий контакт з усіма його учасниками; вільне пересування головного героя до глядацької зали і повернення його на сценічний майданчик. У такій івентивній формі легко об'єднуються елементи ток-шоу, stand-up, перформенсу, театальної імпровізації тощо. Проте слід також зазначити, що не меншу популярність мають і сюжетні театральні квартирники. Їх особливість у досить лаконічному, легкому та динамічному театралізованому сюжеті, що розкриває будь-яку тему. Але ведучий, що налаштовує та вводить глядача у дійство є обов'язковою умовою. Сюжетні квартирики реалізуються за рахунок участі у них акторів театру та наближеного до театальної вистави взаємодії на сцені. Однак основним завданням, що ставить перед акторами режисер є постійний емоційний контакт із глядачем. Однією із акторських задач є вихід за межі сценічного майданчика та організація взаємодії із глядачем, не виходячи із образу та ролі. Можемо стверджувати із упевненістю, що такий формат імпонує сучасному глядачу.

Щодо аналізу змісту театральних квартирників, то тут маємо зазначити, що така форма надала нам можливість успішно реалізовувати не лише розважальний формат. У творчій скарбничці театральних квартирників є перелік тем, що заслуговують на осмислення та прожиття з позиції особистісного досвіду. Так досить резонансним був театральний квартирник «Розмова про життя» за моновиставою О. Войтко. Творчими відкриттями для театру стали роботи акторів у проєкті «Монолог для діалогу», «Люди і ляльки» та ін. Що ж стосується розважального формату, то тут маємо погодитися з тим, що не завжди вдається дотриматися встановленого самими ж правила: один квартирник – один показ. Так, 2020 р. на загал публіки було представлено театральний квартирник «Феміністична трагікомедія», який у подальшому було зіграно ще більше десяти разів. Легкий, музично-комедійний фарс на тему зустрічі чотирьох шкільних подружок через певний проміжок часу та прожитий життєвий досвід. Дуже щирий, дещо відвертий, але реально-правдивий сюжет, що був добре сприйнятий глядачем. Якщо говорити комерційною мовою він не лише відбив гроші за постановку, а приніс значний прибуток. Окрім того, резонанс від показу та умовляння постійних глядачів мотивували автора зробити продовження квартирника. 2021 р. було презентовано театральний квартирник «Феміністична трагікомедія 1/2», у якому вже головні ролі заграли чоловіки, які чекають своїх жінок із чергової вечірки і розповідають один одному і одночасно глядачам як треба організувати вечірку для чоловіків.

Слід зазначити, що проєкт «Театральний квартирник» вийшов за межі географії Півдня України і 2021 р. до святкування 30 річниці Незалежності України на замовлення українських письменників, сценаристів, режисерів С. Дзюби та А. Кірсанова у Миколаївському академічному художньому російському драматичному театрі було проведено театально-літературний івент. Акторська, режисерська освіта головних героїв театального квартирника (обоє закінчили КНУКіМ), актуальність тем, що порушують митці, створили незабутні враження для глядачів, що до слова спеціально приїхали на захід з Одеси, Херсона, Дніпра, Кропивницького, Києва.

Таким чином, узагальнюючи наведений аналіз форм і змісту театрального івенту, а саме театрального квартирника, можемо зазначити, що оновлення театральних форм і змісту це незворотній процес трансформації сучасного театрального мистецтва. Така форма ніяким чином не підриває усталені традиції представлення театрального продукту (вистави), але розширює поле мистецької взаємодії з сучасним глядачем. А за умови грамотного менеджменту у перспективі івентивна діяльність може стати одним із шляхів формування постійної аудиторії театрів не лише на інтерактивні дійства, а й на класичні постановки.

Список використаних джерел:

1. Зеленська Л. Івент-менеджмент: навч. посіб. Київ : НАКККіМ, 2018. 148 с.
2. Радіонова О. М. Конспект лекцій з курсу «Івент-технології» (для студентів 2-го курсу денної та заочної форм навчання напрямів підготовки 6.140101 – «Готельно-ресторанна справа», 6.140103 – «Туризм»). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 67 с.

*Нікольченко Юзеф Мойсейович,
доцент кафедри культурології,
заслужений працівник культури України,
Маріупольський державний університет*

КОЗАЦЬКИЙ КОМПОНЕНТ У ТРАДИЦІЙНІЙ КУЛЬТУРІ УКРАЇНЦІВ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ГРОМАДИ МАРІУПОЛЯ

У доповіді розглядається проблема трансформації козацької культури Кальміуської паланки XVII–XVIII ст. у традиційну культуру українців сучасного полікультурного середовища громади Маріуполя. Історіографію проблеми склали праці А. В. Бойка, А. М. Дегтеренко, П. І. Лавріва, Л. Г. Мельника, Ю. А. Мицика, В. О. Пірка, М. Г. Руденка, Д. І. Яворницького. Матеріали доповіді апробовані викладачами кафедри культурології Маріупольського державного університету в курсі лекцій з історії української культури для студентів спеціальності «Культурологія» [2].